

BIJ DE AMSE POMP

Uitgave van de Vereniging Oud Lunteren

BIJ DE AMSE POMP

Uitgave van de
Vereniging Oud-Lunteren

ISSN: 1384-9131

Redactie

H. van den Brink
M. van der Hoff-Israël
Drukkerij AMV

Bestuur:

A.C. van Alphen (voorzitter)	6741 BV Lunteren	Tel. 06-11208395
Roskammersteeg 17		
M.C. van der Hoff (wnd. Secretaris)	6741 DN Lunteren	Tel. 06-20414915
Van den Hamlaan 16		
R. Fluit (penningmeester)	6741 AL Lunteren	Tel. 06-53689249
Dorpsstraat 58		
Tj. Timmer (bestuurslid)	6741 AB Lunteren	Tel. 06-21640519
Dorpsstraat 49c		
Ledenadministratie	6741 AB Lunteren	Tel. 0318-486254
p/a Dorpsstraat 55		

Bankrekening IBAN: NL19RABO0337501416

Expositieruimte: Dorpsstraat 55, 6741 AB Lunteren, tel. 0318-486254

E-mailadres: info@museumlunteren.nl

Financiële administratie: Spelt Financiële Adviseurs B.V., tel. 0318-693391

Website: www.museumlunteren.nl

Correspondentieadres:

Secretariaat Vereniging Oud-Lunteren, Dorpsstraat 55, 6741 AB Lunteren

Openingstijden museum:

Het gehele jaar door van dinsdag t/m zaterdag van 13.30 - 16.30 uur.

Bezoek op andere tijden in overleg.

Toegangsprijs: € 6,50 euro vanaf 16 jaar. Museumkaarthouders, leden van de Vereniging Oud-Lunteren en jongeren tot en met 15 jaar gratis toegang.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Vereniging Oud-Lunteren.

Voorwoord

Museum Lunteren: samen met vertrouwen vooruit

We zijn bijzonder verheugd u uit te mogen nodigen voor onze Algemene Ledenvergadering, gepland voor 8 juni 2023. In deze uitgave van “Bij de Amse Pomp” treft u alle vergaderstukken aan, waaronder de jaarstukken 2022, de begroting 2024 en het inhoudelijke jaarverslag over 2022.

Na jaren waarin het Coronavirus en de daarmee gepaard gaande maatregelen in belangrijke mate ons leven hebben beheerst, konden we begin 2022 weer voorzichtig het “normale” leven oppakken. In ons verslag over dat jaar leest u daar meer over.

Graag kijken we met u kort vooruit naar het jaar 2023.

Vanaf november 2022 liep de bijzondere expositie Kunst met glas in de **Noordmanszaal**. Mede dankzij de aandacht die hieraan gegeven is ook vanuit de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zelf heeft deze expositie erg veel belangstelling vanuit het hele land getrokken. Ook de demonstraties van glas in lood waren zeer in trek. Vanaf **eind maart** is er een geheel andere, maar even bijzondere expositie in de Noordmanszaal: **Vallei en Zand** van Otto de Bruijne en Wiebe van Dingen, geopend door Gert-Jan Segers. Een prachtige combinatie van schilderijen, tekeningen en houtsculpturen die bijzondere verhalen vertellen. Zeker uw bezoek waard! Ook bij deze expositie zijn de verwachtingen hoog gespannen. Vanaf **juli** volgt **Oog voor de natuur** met werken van Piet Pijn en zijn dochter Ineke Pijn. In **oktober** staat een expositie gepland van **Thijs Mauve**, kleinzoon van de bekendere Anton Mauve. De Gemeente Ede heeft ons een aantal werken van deze minder bekende, veelzijdige kunstenaar geschonken. Tezamen met werken uit onze bestaande collectie en aangevuld met werk van Anton Mauve en bijzondere objecten bieden wij een unieke inkijk in leven en werk van Thijs Mauve. De tentoonstelling staat in het teken van de maand van de geschiedenis (oktober).

De **Galerie Goudsberg** heeft opnieuw drie exposities voor 2023 ingepland. De eerste drie maanden van 2023 was de duo-expositie SamenSpel van Jan van Lokhorst en Ellen Pattenier. **Op dit moment** exposeren Peter Schipper en Chris Rodenburg in de expositie **Wie zijn wij?** Laat u fascineren door de bijzondere manier waarop zij naar onze omgeving en de interactie van en met mensen kijken. Angenelle Thijssen (glasobjecten) en Carla Zeegers (zwart/wit 3D-wandobjecten) sluiten **vanaf 2 september** het jaar af.

De Schatzaal startte 2023 met doorloop van de expositie van werken van Antoon Markus, schilder van de hoge horizon. **Op dit moment** loopt de expositie **Kunstschilder Martinus J. Nefkens leerling van Hendrik Willem Mesdag** met naast werken van Nefkens werken van Johanna Coriset-van der Kop, Sientje Mesdag van Houten en Gerard Adolf Mangold. Een bijzondere collectie die een bezoek meer dan waard is.

Onze **vaste exposities** blijven we koesteren. In ons verslag over 2022 kunt u lezen over het verder verfraaien en aanvullen van Nel's Stijlkamer. We willen samen met de Jac. Gazenbeekstichting naar onze samenwerking kijken. De Dr. P. Hoekstrazaal blijft onze aandacht vragen. Het bezoekerscentrum Goudsberg is met nieuwe software nu weer helemaal up-to-date.

Waar gaan we ons dit jaar naar verwachting verder mee bezig houden?

Op onze ledenvergadering presenteren we ons strategisch beleid. Dit gaan we de rest van het jaar verder uitwerken. Als de ALV besluit de voorgedragen bestuursleden te benoemen, betekent dat een belangrijke aanvulling van ons bestuur en gaan we aan de slag met een betere portefeuillevordering en verdere professionalisering. De interactiviteit van onze exposities willen we uitbreiden en verbeteren en zo meer bezoekers en doelgroepen trekken. Op basis van onderzoek waar onze bezoekers vandaan komen en waar ze over ons gelezen/gehoord hebben, willen we meer aan gerichte marketing en PR doen. We willen tot een samenvattend beleid op het gebied van PR en marketing komen. We willen de basis op orde afronden. Het is en blijft belangrijk onze vrijwilligers te boeien en te binden en nieuwe vrijwilligers aan te trekken. We willen kijken hoe we de samenwerking met de Jac. Gazenbeekstichting kunnen verbeteren en we willen met een groep betrokken Lunteren zoeken naar manieren om ons fysieke erfgoed beter te bewaren.

Veel heeft ons bezig gehouden de afgelopen anderhalf jaar. Goede dingen maar ook verdrietige zaken. Het is goed voor beide oog te hebben en te houden en daarvan te (blijven) leren.

Samen zijn we sterk. Samen brengen we mooie exposities tot stand. Samen zorgen we dat de vereniging en het museum kunnen draaien. Dat hebben we gemerkt tijdens de Coronajaren en dat hebben we vorig jaar mogen ervaren. Samen kunnen we met vertrouwen vooruit. In onze strategische visie is de band met onze vrijwilligers, nu en in de toekomst, een van de rode draden. Ook als bestuur zijn wij vrijwilligers. Wij staan midden in de organisatie, te midden van alle andere vrijwilligers. Het enige verschil is dat wij als bestuur en als bestuursleden voor de wet verantwoordelijk en aansprakelijk zijn voor wat we beslissen en wat we doen. Dat legt op ons een verantwoordelijkheid voor de hele organisatie en voor al onze mensen. Een verantwoordelijkheid waarover we graag jaarlijks verantwoording afleggen aan ons hoogste orgaan: de algemene ledenvergadering.

Tenslotte onze gebruikelijke oproep. U hebt weer met eigen ogen kunnen zien wat we samen tot stand kunnen brengen. Kent u iemand die op enigerlei wijze als vrijwilliger mee wil bouwen aan ons fraaie en bijzondere museum, of beter nog, overweegt u zelf uw steentje bij te willen dragen, van harte welkom voor een vrijblijvend en oriënterend gesprek!

Graag wensen wij u allen een goede gezondheid toe en we ontmoeten u graag persoonlijk, hetzij in ons prachtige museum, hetzij op de ALV 2023.

Het bestuur

In verband met het digitaliseren van onze administratie vragen wij u – indien u dit nog niet gedaan hebt – uw emailadres en uw naam, adres en woonplaats aan ons door te geven. Dank!

Lunteren 50 jaar geleden (1973)

De Muziekkoepel brandde in de oudjaarsnacht af

In de nacht van oud en nieuw ging aan de Boslaan de muziekkoepel in vlammen op. De brandweer kon alleen voorkomen dat het vuur oversloeg naar het bos er achter.

Van het gebouwtje zelf bleef niet veel meer dan de stenen fundering over. Het rieten dak en de houten bovenbouw brandden onmiddellijk als een fakkel. De muziekkoepel was ongeveer 25 jaar eerder gebouwd naar een ontwerp van architect J. Dinger. Bijzonder eraan was de schelpvorm, die voor een goede akoestiek zorgde. De Lunterse muziekvereniging Kunst na Arbeid en het Leger des Heils gaven er 's zomers regelmatig concerten. De koepel was eigendom van de gemeente.

In het centrum van het dorp werden op de hoek van de Dorpsstraat en de Postweg van de voormalige winkel van bakker Oostenrijk, die sinds het voorjaar leeg stond, de deur, ruiten en zonwering vernield. Een directiewagen van de Veenendaalse aannemer Overeem, die bij de nieuwbouw van de Spar-supermarkt stond, werd omver gegooid. Hij kwam daarbij gedeeltelijk op de weg te liggen en moest van de rijbaan gesleept worden. Het dak brak er bij de val af. Een brandje, dat in de wagen gesticht werd, kon direct geblust worden. De aannemer had toen, gewaarschuwd door de politie, zijn papieren en gereedschappen, die in de wagen lagen, al in veiligheid gebracht.

De muziektent in betere tijden. (Foto Gemeentearchief Ede GA15652.)

Strippotheek aan het Roskammerbinnenpad

In een schuur bij de woning van de familie Tettelaar aan het Roskammerbinnenpad was sinds het najaar van 1972 de strippotheek van Mark Tettelaar en Piet Wielstra gevestigd. Het was een bibliotheek van in totaal zo'n 250 stripboeken. De meeste strips waren van Mark. Zijn vader was het, die de jongens op het idee had gebracht hun boeken niet als dood kapitaal in de kast te laten staan.

Iedere dinsdagavond en vrijdagavond tussen half zeven en acht uur konden de leden van de strippotheek strips komen ruilen. Magda Wielstra, de oudere zuster van Piet, die ook een stuk of zestig boeken had ingebracht, was er dan ook. Zij lette er streng op, dat de boeken niet beschadigd terugkwamen want dan moest dat vergoed worden en voor een boek dat te laat weer ingeleverd werd moest men een dubbeltje boete betalen. Mark en Piet hielden alles precies bij op de abonnementskaarten. Wie een abonnement had mocht negen stripverhalen een week lang lenen voor één gulden. In de uit kisten en bakstenen gemaakte strippotheekkast in de schuur stonden de boeken keurig naar soort gerangschikt.

Mark zat in de tweede klas atheneum van het Marnixcollege in Ede en woonde pas een jaar in Lunteren. Een van de plezierigste dingen van de strippotheek was, vond hij zelf, dat hij er zoveel jongens door had leren kennen.

Uitverkoop in Hotel De Veluwe

Hotel De Veluwe had zaterdag 3 en zondag 4 februari meer dan 1000 bezoekers gehad. De hotelkamers waren druk bezocht, maar niemand had er de nacht doorgebracht. Alle belangstellenden kwamen naar de kijkdagen voor de veiling van de inboedel van het hotel dat op 31 december 1972 voor het laatst gasten had ontvangen.

Meer dan een halve eeuw daarvoor was De Veluwe het middelpunt van het dorpsleven en een stijlvol hotel voor vakantiegangers uit binnen- en buitenland. Dat het hotel sfeervol was, hadden de talloze nieuwsgierigen en antiekjagers gemerkt. Bij de ingang van het hotel konden ze de veilingcatalogus kopen met meer dan 1700 nummers. De hele inboedel werd geveild door veilingmeester E. Spies uit Ede ten overstaan van notaris D.H.C. Neervoort.

Maandagavond 5 februari klokslag zeven uur was de veiling begonnen. De kleine tent was al snel veel te klein zodat vele bezoekers zich tevreden moesten stellen met een plaatsje in de achterzaal van het hotel, van waaruit zij rijkhalzend toch nog wat van de koopwaar konden bekijken.

Ook 's woensdags was het weer dringen en duwen om de kleine tent binnen te komen.

De gordijnen van de eerste slaapkamer van hotel "De Veluwe" kwamen voor vijf gulden bij de heer Pieters terecht, de antieke koperen akker bracht veertig gulden op en het eiken staatklokje was goed voor tweehonderdtachtig gulden.

Donderdagavond 8 februari gingen de deuren voor het laatst open. En toen de laatste bezoekers weer vertrokken, bleef het eens zo statige hotel-restaurant leeg achter. Alles was verkocht.

Twee maanden later zouden bulldozers de laatste stenen van het eens zo prachtige Hotel De Veluwe weg schuiven.

*Hotel De Veluwe enkele jaren voor de sloop.
(Foto: Gemeentearchief Ede GA17500, Jospe.)*

NS wilde snelle sloop van het station

De toekomst van de oude stationsgebouwen in Ede en Lunteren hing in februari aan een zijden draadje. Wethouder H. Alberts had nog de hoop in een nieuw gesprek met de NS de gebouwen voor de slopershamer te behoeden.

In het kader van de reorganisatie en modernisering van de spoorlijn Ede-Amersfoort was voor de twee stations in Ede en Lunteren geen plaats meer. De gemeente Ede voelde weinig voor aankoop en de NS wilde van de exploitatielast van de stations af.

Het station Ede-dorp kon mogelijk gebruikt worden als huisvesting van het museum Oud-Ede. In Lunteren had jeugdsoos Orpheus al een oog laten vallen op het station.

De NS voelde echter weinig voor nieuwe activiteiten vlak langs de spoorlijn. Het besluit was definitief. Zodra er een aannemer was en het contract was getekend, zou de sloop beginnen.

Het station Lunteren in 1973.

(Foto Gemeentearchief Ede GA06214, Cord Otting.)

Huurders Panagro-huizen wilden massaal verhuizen

De bewoners van de Panagro-woningen aan de Dr. A. Kuypersstraat, De Savornin Lohmanstraat en Vaarkamperengweg kwamen in februari in actie. Zij wilden de Centrale Woningstichting duidelijk maken dat zij het slechte onderhoud van hun huizen niet meer pikten. Klachten waren er in overvloed. De bewoners van de hoekhuizen klaagden vooral over het vocht. De brief die de Centrale Woningstichting aan de bewoners van de 119 Pa-

nagro-woningen had gestuurd over de aanleg van CV en de daaruit voortvloeiende huurverhoging, was duidelijk verkeerd gevallen. Iedereen was het er in de wijk over eens dat het hoog tijd werd dat de wrakke houten schuurtjes werden opgeruimd. Verder waren er klachten over de ongelukkig geconstrueerde entree aan de achterzijde van de huizen, de verzakken- de aanrechten, het vocht, de slechte doucheceel, de wc, de centrale antenne die keer op keer uitviel en de afvoer in de keuken.

Vijfenzeventig procent van de bewoners van de Panagro-woningen was bereid te verhuizen. Deze huurders wilden eveneens een hogere huur betalen. Dat bleek uit een enquête die onder de gezinnen was gehouden naar aanleiding van onderhoudsplannen die de Centrale Woningstichting had voor de veertien jaar oude woningen.

Enkele weken later werden er zelfs in de Tweede Kamer vragen gesteld aan de minister van Volkshuisvesting over de slechte toestand van de Lunterse Panagrowijk.

Voor de grondige verbetering van de woningen moest veel geld op tafel komen. Om de vervelende en vaak rottende buitenkant op te knappen was ruim een miljoen gulden nodig voor de 119 huizen. Datzelfde bedrag was ook nodig om de binnenkant van de panden grondig te moderniseren.

Buurtbos zat in geldzorgen

De Stichting Het Lunterse Buurtbos zat in geldnood omdat het hout steeds minder geld opleverde. Bovendien was de stichting steeds meer geld kwijt aan de salarissen van de arbeiders die het bos onderhielden. Door de stormschade van november 1972 was er meer werk dan ooit tevoren. De subsidies van het Rijk voor het Buurtbos waren niet aan de hogere kosten aangepast. Integendeel zelfs, het ministerie van CRM had nog een bedrag van het geld weten af te knibbelen. Een propagandacommissie van de Vrienden van het Buurtbos was van plan een ledenwerfcampagne op touw te zetten, om zo het Buurtbos van de ondergang te redden.

Dankzij die ledenwerfactie kwamen er in de weken daarna maar liefst 500 nieuwe Vrienden van het Buurtbos bij. In totaal waren er toen zo'n 700 leden. De actie ging echter verder. Het motto was: "Wij zijn niet tevreden, voordat we duizend leden hebben."

Omstreden parkeerplaats voor de Spar-supermarkt

In april kreeg de in aanbouw zijnde supermarkt van de Spar aan de Dorpsstraat achter de winkel een parkeerplaats waar zo'n veertig auto's konden staan. De kosten, een kleine 12.000 gulden, werden niet door de Spar be-

taald, maar door de gemeente Ede. De Spar had de grond namelijk gratis aan de gemeente gegeven. PvdA-raadslid A. van Loon maakte echter bezwaar tegen die regeling. Het parkeerterrein was volgens hem uitsluitend voor de bezoekers van de supermarkt en hij vond dat die winkel op deze manier goedkoop aan een parkeerterrein kwam. Van Loon noemde dat oneerlijke concurrentie voor andere winkels die zelf voor een parkeerplaats moesten zorgen. Het omstreden parkeerterrein was alleen te bereiken via de Wilbrinkstraat.

Aan de overkant van de Dorpsstraat vroegen de winkeliers zich af of zij ook grond aan de gemeente konden schenken die er dan op haar beurt een parkeerplaats van zou maken.

De middenstanders waar het om ging hadden hun winkels naast de nieuwe bouwen Rabobank, waar achter een parkeerplaats zou komen voor ongeveer twintig auto's.

Wethouder H. Alberts van Ede had indertijd verklaard dat de gemeente graag op dergelijke aanbiedingen van middenstanders in wilde gaan.

Oprichting van “De Lunterse Vogelvrienden”

Lunteren had eindelijk een eigen vogelvereniging. Dat konden Lunterse vogelliefhebbers vanaf dinsdag 8 mei zeggen. Het had lang geduurd, zei secretaris J. G. van de Vliert. Nu hoefden de vogelvrienden uit Lunteren tenminste niet in een andere plaats bij een vereniging. Tot dan toe waren veel Lunteranen lid van een vogelvereniging in Veenendaal.

De vereniging met de naam “De Lunterse Vogelvrienden,” telde nog slechts 19 leden, maar volgens Van de Vliert waren er in Lunteren minstens 150 mensen die een voliere in de tuin hadden staan. Ze wilden proberen al die mensen lid te maken. Het was de bedoeling van tijd tot tijd een vogelshow te gaan houden in Lunteren.

Molen “De Hoop” zou weer draaien

Het zou in de lente van 1973 niet lang meer duren of molen “De Hoop” zou weer gaan draaien. De restauratie ging echter wel meer kosten dan was geraamd. In maart was bekeken wat er allemaal opgeknapt zou moeten worden.

In verband met de gestegen loonkosten en de materiaalkosten was het geraamde bedrag van 75.000 gulden niet toereikend meer. Bovendien bleek dat er meer onderdelen aan vernieuwing toe waren dan eerst was gedacht. In totaal kwam de restauratie van de korenmolen uit op 90.000 gulden. Dat bedrag werd betaald door gemeente, rijk en provincie. Bovendien be-

taalde de eigenaar van de molen, de heer H. van Veldhuizen, ook mee. Het aannemingsbedrijf P. Coppes uit Berghagen voerde het restauratiewerk uit.

Molen De Hoop. (Foto Gemeentearchief Ede GA06039, Cord Otting.)

Elke beroepschauffeur naar school in De Eekhoorn

Vanaf 1975 zouden EG-voorschriften van kracht worden die de eisen vastlegden voor beroepschauffeurs en materieel waarmee werd gereden. Dat hield in, dat alle Nederlandse beroepschauffeurs een aanvullende opleiding zouden moeten gaan volgen. Dat zei de heer P. Willemsen, cursusleider van de bijscholingsopleiding voor beroepschauffeurs in het vrachtovervoer. De opleiding, die vier weken duurde, was in 1972 in het leven geroepen door de Stichting Vakopleiding Chauffeurs. Deze landelijke cursus werd gegeven in Hotel De Eekhoorn aan de Edeseweg.

De Eekhoorn zou dan ook een forse uitbreiding moeten ondergaan. Er zouden leslokalen en logiesruimten moeten worden bijgebouwd. Het bestaande gebouw zou worden gerestaureerd en gemoderniseerd. De Nederlandse chauffeurs konden alleen terecht in Lunteren, en dat zou voorlopig ook zo blijven.

Hotel-pension De Eekhoorn aan de Edeseweg toen het nog een vakantieverblijf was. (Foto Gemeentearchief Ede GA16268.)

Wethouder R. Bos metselde eerste steen Westhoffhuis

Wethouder R. Bos legde zaterdagmorgen 26 mei de eerste steen voor het nieuwe Westhoffhuis. Een van de medewerkers van het Westhoffhuis, de heer H. Haantjes, had de steen vervaardigd waar een afbeelding op stond van spelende kinderen op een in aanbouw zijnde muur. De wethouder metselde de steen onder het oog van vele genodigden, waaronder wethouder A. Roseboom, commissaris J. Hoppel, de leden van het comité van aanbeveling, raadsleden en vertegenwoordigers van diverse verenigingen en bedrijven.

Na een muzikale inleiding door KnA, opende de voorzitter van de Stichting voor sociaal cultureel vormingswerk Lunteren, de heer A. van Loon, de feestelijke bijeenkomst op het bouwterrein. Wethouder R. Bos vond het een "triomfdag" voor het Notaris Westhoffhuis, dat vanaf die tijd kortweg "Westhoffhuis" zou heten.

Eerstesteenlegging bij het Westhoffhuis op zaterdagmorgen 26 mei 1973. (Foto Gemeentearchief Ede GA06083, Cord Otting.)

Lunteren bedankte “Juf” van Santen

In een stampvolle zaal van Hotel Floor nam de Lunterse gemeenschap donderdagavond 21 juni afscheid van juf M. van Santen. Juffrouw Van Santen, die haar pensioengerechtigde leeftijd had bereikt, had gedurende achtendertig jaar les gegeven aan de klassen één, twee en drie van de Openbare school te Lunteren. Ze beëindigde een loopbaan van meer dan vijfenveertig jaar bij het onderwijs.

Onder de vele aanwezigen bevonden zich burgemeester J. Slot en zijn echtgenote, wethouder R. Bos van onderwijs, oud inspecteur Bos van het lager onderwijs, enkele raadsleden, collega's, familieleden, vrienden, ouders van de leerlingen en de vele oud-leerlingen.

Burgemeester J. Slot speldde juffrouw Van Santen de gouden ere-medaille verbonden aan de orde van Oranje Nassau op. Als voorzitter van de oudercommissie sprak de heer P.A. van Gent enkele woorden tot juffrouw Van Santen. “In die achtendertig jaar heeft u maar één keer verzuimd,” zei de heer Van Gent.

Kees Schilperoort opende de Spar-supermarkt

Met het omdraaien van een sleutel werd donderdagmorgen 28 juni de Spar-supermarkt officieel geopend door mevrouw C. van Donkelaar. De opening gebeurde in aanwezigheid van Kees Schilperoort, bekend quizleider van de KRO.

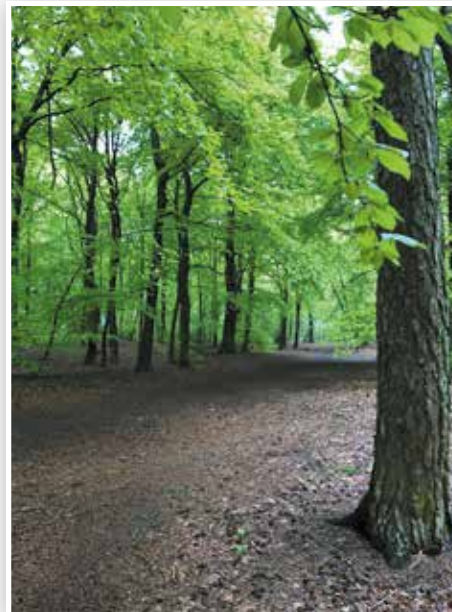
De nieuwe Spar-supermarkt had op een winkeloppervlak van 450 vierkante meter het hele assortiment overzichtelijk uitgestald. Verder had men de beschikking over een magazijnruimte van 150 vierkante meter. Bedrijfsleider was de heer W.J. Sol uit Amsterdam. De supermarkt had een eigen slagerij, een groenteafdeling en een kaasboetiek.

Kees Schilperoort had uit de ruim tweehonderd ingestuurde naamkaarten de naam van mevrouw C. van Donkelaar getrokken, die in gezelschap van de bekende quizleider de openingshandeling mocht verrichten. Mevrouw Van Donkelaar mocht tevens twee minuten gratis winkelen.

HvdB

Wetenswaardigheden uit ons bos

Het Spaanse Kerkhof blijft een mysterie!

Bij regelmaat ontvangen wij de vraag: wat is toch de geschiedenis van het Spaanse Kerkhof en waar is het gelegen? Op de ledenvergadering van de Vrienden van het Luntersche Buurtbosch in 2022 had de voorzitter, Bob van Heukelom, alle gebieden in het Buurtbos en de aangrenzende bossen in kaart gebracht met de bijbehorende namen; ook het Spaanse Kerkhof werd genoemd. Het Spaanse Kerkhof is een stukje bos in het Fislerwoud, gelegen aan de Molenweg, dat zich uitstrekt tot aan de wei-de, grenzend aan de Engweg.

Na veel navraag bij Lunteranen en het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden kwamen we niet veel verder, totdat we bij Henk van den Brink aanklopten. Henk is veel in het gemeentearchief in Ede te vinden en hij is voor ons op onderzoek gegaan in oude kranten.

In de Edesche Courant van Zaterdag 22 Juni 1940 is het volgende te lezen:

Het is niet onmogelijk, zelfs zeer waarschijnlijk, dat hier, in onze streek, reeds in de dagen van Abraham mensen woonden. En wel het z.g. volk der koepelgrafbouwers, dat pl.m. 1800 jaar voor Christus ons land binnenkwam. Er werden onder leiding van prof. dr. F.C. Bursch van de Rijksuniversiteit voor Oudheden in Leiden opgravingen verricht, met als doel de geschiedenis van ons dorp in verre voortijden na te gaan. Er werden zeer opmerkelijke vondsten gedaan. Bij de eerste opgraving, aan de Goorsteeg, vond men in een grafheuvel vroeg-Bataafse urntjes. Door deze vondst

kreeg men het vermoeden, dat de Bataven hier ook gewoond hebben. Jammer, dat deze grafheuvel reeds door onbevoegden ontgraven bleek. Vervolgens werden de opgravingen voortgezet bij het geheimzinnige Spaanse Kerkhof, ook wel het Spaanse Zand of Spaanse Kamp genoemd, dat door zijn naam al zoveel vragen oproept, bleek de resten van een laat-Karolingisch dorp te bevatten, uit de tijd van Karel de Grote, omstreeks 800.

Edesche Courant, Zaterdag 6 Juli 1940

De opgravingen bij het Spaanse Kerkhof, gelegen langs de Molenweg, worden weer hervat. Reeds de naam wijst er enigszins op, dat zich hier grafheuvels bevonden. Er zijn hier scherven van oud vaatwerk en beenderen gevonden, waarmee de veronderstelling van een Karolingische woonplaats bewaarheid werd. Ook werden er door militairen voorwerpen van historische waarde opgedolven.

Edesche Courant, Woensdag 6 Augustus 1941

Oorspronkelijk was het de bedoeling verder te gaan met de opgravingen bij het Spaanse Kerkhof, maar boswachter Boon had scherven aan de Vijfsprongweg gevonden toen het heideveldje daar werd omgespit. Deze plek kreeg toen de volle aandacht en bij het Spaanse Kerkhof werd de proefsleuf dichtgegooid en heeft men niet verder gezocht.

In 2011 schreef dr. P. Hoekstra in zijn boek 'Lunteren, een historische studie', dat het Spaanse Kerkhof aan de 80 jarige oorlog herinnert. Helaas wordt er geen verdere uitleg gegeven.

Wel zijn er nog vermeldingen in de krant, dat de jeugd er een sport van had gemaakt om als archeologen in de dop met scheppen bij het Spaanse Kerkhof te graven naar schatten uit het verleden.

Het mysterie van het Spaanse Kerkhof is ten dele opgelost, maar wie weet is er iemand in ons dorp die meer weet van dit bijzondere stukje bos.

Uitnodiging tot bijwoning van de algemene ledenvergadering van de vereniging oud lunteren

Hierbij nodigt het bestuur van de vereniging
de leden van harte uit tot bijwoning van de
Algemene Ledenvergadering 2023, te houden op

donderdag 8 juni 2023, aanvang 19.30 uur

(inloop vanaf 19.00 uur).

Zaal Floor, Dorpsstraat 36 Lunteren.

De stukken treft u aan in deze uitgave van "Bij de Amse Pomp".

Agenda voor de Algemene Ledenvergadering

- 1. Opening**
- 2. Schriftelijk concept-verslag van de Algemene Ledenvergadering 2022**
 - de ALV wordt verzocht dit verslag d.d. 2 juni 2022 goed te keuren en vast te stellen.
- 3. Ingekomen stukken en mededelingen**
- 4. Benoeming bestuursleden en afscheid afgetreden bestuursleden**
 - het bestuur stelt u unaniem voor om tot bestuursleden van de vereniging te benoemen mevrouw Corrie Zegers en de heren Jeroen van Heukelom en Arjan Westerneng.
 - de heer Bert Hazeleger is na de ALV 2022 tussentijds afgetreden.

Concept-verslag van de Algemene Ledenvergadering 2022 van de Vereniging Oud-Lunteren

gehouden op 2 juni 2022 in Zalencentrum Floor

Aanwezig: 29 leden volgens de presentielijst waaronder de bestuursleden Arie van Alphen (voorzitter), Bert Fluit (penningmeester), Monica van der Hoff (waarnemend secretaris) en Tjipke Timmer.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet een ieder welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Jaap van Ravenswaaij. De agenda wordt conform vastgesteld.

2. Schriftelijk concept-verslag van de Algemene Ledenvergadering 2021

Het verslag van de Algemene Ledenvergadering gehouden op 30 september 2021 wordt goedgekeurd en vastgesteld nadat op pag. 1 onder agendapunt 2 de achtste regel van boven het getal van 3 (jaar) is gewijzigd in 18 (jaar).

3. Ingekomen stukken en mededeling

Er zijn geen ingekomen stukken of mededelingen.

4. Benoeming bestuursleden en afscheid afgetreden bestuursleden

Mevr. Monica van der Hoff-Israël en de heer Bert Hazeleger zijn aftredend en herkiesbaar voor een nieuwe termijn van vier jaar. Het bestuur stelt de vergadering voor beiden voor een nieuwe termijn te benoemen. De voorzitter vraagt of de vergadering een hoofdelijke stemming wenst. Dit is niet het geval. De vergadering besluit bij acclamatie beiden voor een nieuwe termijn van vier jaar tot bestuurslid van de vereniging te benoemen.

Per 1 januari 2022 zijn mevr. Sofia Feenstra en de heer Gert van Koesveld afgetreden als bestuurslid. Zij zijn niet aanwezig.

5. Jaarstukken 2022

- a. **jaarverslag van het bestuur over 2022**
- b. **jaarverslag penningmeester**
 - Jaarrekening 2022, omvattende verlies- en winstrekening en balans
- c. **verklaring kascontrolecommissie 2022**
(mondeling ter vergadering)

De ALV wordt verzocht kennis te nemen van het jaarverslag van het bestuur, kennis te nemen van de verklaring van de kascontrolecommissie 2022, de jaarrekening 2022 goed te keuren en het bestuur op grond van deze stukken décharge te verlenen voor het over 2022 gevoerde beleid.

6. Benoeming leden van de kascommissie

7. Bestuurszaken:

- a. **expositiecommissie** vooruitblik 2023 (*Arie van Alphen*)
- b. **galeriecommissie** vooruitblik 2023 (*Monica van der Hoff*)
- c. **educatiecommissie** vooruitblik 2023 (*Pia Verduijn*)
- d. **strategisch beleidsplan Museum Lunteren** (*toelichting door Arie van Alphen, presentatie door Monica van der Hoff*)
De samenvatting van het plan is opgenomen in deze uitgave van “Bij de Amse Pomp”, het volledige plan kan opgevraagd worden via info@museumlunteren.nl

8. Rondvraag

Pauze

Lezing door Otto de Bruijne

9. Sluiting

5. Jaarstukken 2021

a. Jaarverslag van het bestuur over 2021

De voorzitter loopt de belangrijkste dan wel opvallendste punten in het verslag door. De nieuwe statuten zijn goedgekeurd en de akte van statutenwijziging is bij de notaris gepasseerd.

b. Jaarverslag van de penningmeester

Voor ligt de jaarrekening 2021, omvattende de winst- en verliesrekening over 2021 en de balans per 31 december 2021.

De penningmeester, de heer Bert Fluit, krijgt het woord. Na zichzelf kort voorgesteld te hebben licht hij de stukken toe. Het was een goed financieel jaar.

De hogere opbrengst is met name te danken aan het legaat van Nel Denijs en de extra middelen van de gemeente Ede. Bovendien is het museum in 2021 vaker open geweest dan in 2020. De afschrijvingen zijn iets hoger omdat er tot het laatst toe nog investeringen hebben plaatsgevonden ten behoeve van de ver-/nieuwbouw.

Ook zijn er hogere kosten als gevolg van onderhoud aan installaties (m.n. de luchtinstallatie), meer PR en marketing, meer aandacht voor het bijhouden van de website en onderhoud van het gebouw. Daarnaast hadden we in 2020 nog een extra subsidie van de gemeente in verband met Covid-19 gekregen. We wisten niet zeker of die niet terugbetaald moest worden en daarom hadden we die eind 2020 op de balans gezet. Inmiddels weten we dat dat niet hoeft en is die post vrijgevalen in de verlies- en winstrekening. Per saldo hebben we over 2021 een positief nettoresultaat van 26.548,-- euro.

Aansluitend licht de penningmeester de balans toe. De belastingen onder “vorderingen” betreffen de BTW over het vierde kwartaal. Onder “langlopende schulden” staat de lening verpleegfonds, hierop hoeven we niet af te lossen, en staat de hypotheeklening bij de Rabobank, daarop lossen we jaarlijks af. De penningmeester concludeert afsluitend dat we er goed voor staan.

Vanuit de vergadering wordt opgemerkt dat we behoorlijk veel objecten in depot hebben. Het verzoek wordt gedaan jaarlijks een bedrag in de begroting op te nemen voor schoonmaak en herstel, zodat we al onze museale objecten die in depot zijn de komende jaren helemaal op orde kunnen brengen. De penningmeester zegt toe dat in het meerjarig onderhoudsplan op te zullen nemen.

Voorts komt vanuit de vergadering een vraag over de reservering Stijlkamer: de investering is toch al gedaan? De penningmeester antwoordt dat dat in 2022 is gebeurd vanuit het legaat dat in 2021 is ontvangen, vandaar dat dat ultimo 2021 nog op de balans staat.

c. Verklaring kascontrolecommissie 2021

De penningmeester licht toe dat er in de bemensing een probleem lag. De heer Cor van Soest was in de ALV van 2021 als lid van de commissie benoemd, maar er was geen tweede lid beschikbaar. Hijzelf is toen in de kascontrolecommissie gaan zitten, omdat hij in 2021 geen enkele beschikking over of invloed op het financiële beleid of op de financiën had. De ALV besluit hiermee in te stemmen, zodat de heer Bert Fluit rechtsgeldig als lid van de kascontrolecommissie 2021 kon optreden.

Vervolgens brengen de beide leden van de kascontrolecommissie verslag uit. Zij hebben geconstateerd dat alle uitgaven gedekt zijn door facturen, die geaccordeerd zijn door een bestuurslid en waarvan de betaling was klaargezet door de administratief medewerkster. Er is geen enkele contante kasopname gedaan.

De commissie is dan ook van mening dat de aan de ALV voorgelegde verlies- en winstrekening 2021 een juiste weergave is van het financiële reilen en zeilen van de vereniging in 2021, dat het resultaat van 2021 ad 26.548,-- euro op juiste wijze tot stand is gekomen en dat de balans per 31 december 2021 met een balanstotaal van 993.452,-- euro een juiste weergave is van het bezit van de vereniging ultimo 2021.

De ALV neemt kennis van het jaarverslag van het bestuur en van de verklaring van de kascontrolecommissie 2021. Bij acclamatie besluit de vergadering de jaarrekening 2021 goed te keuren en het bestuur op grond van deze stukken décharge te verlenen voor het over 2021 gevoerde beleid.

6. Overige financiële stukken

a. begroting 2022

b. begroting 2023

Na een korte toelichting op beide begrotingen door de penningmeester gaat de ALV bij acclamatie akkoord met beide voorliggende begrotingen. Desgevraagd licht de penningmeester toe dat de stijging van de entreegelden het gevolg is van meer bezoekers en de invoering van de museumjaarkaart als toegangsmiddel.

7. Benoeming leden van de kascontrolecommissie

De ALV benoemt de heer Cor van Soest voor een tweede termijn als lid van deze commissie en mandateert het bestuur een tweede lid van de kascontrolecommissie te benoemen.

8. Bestuurszaken

a. expositiecommissie: vooruitblik 2022

De voorzitter van de commissie, de heer Bert Hazeleger, geeft een korte vooruitblik op het jaar 2022. Voor het eerst zal voor een expositie in de Noordmanszaal gebruik gemaakt worden van objecten in het depot van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort; voorheen waren deze met name voor de grote/grotere musea beschikbaar, maar nu wordt de collectie breder beschikbaar gesteld.

De commissie heeft zorg over haar samenstelling, zij telt nu nog ca. 8 leden en dat is gezien het vele werk te weinig. In de Noordmanszaal worden drie exposities per jaar voorbereid en samengesteld. De heer Hazeleger doet een beroep op eventuele belangstellenden zich voor een gesprek bij de commissie aan te melden.

b. galeriecommissie: vooruitblik 2022

De voorzitter van de commissie, mevr. Monica van der Hoff, geeft een presentatie van de in 2022 al gehouden en verder nog geplande exposities van en met hedendaagse kunstenaars.

c. educatiecommissie: vooruitblik 2022

De voorzitter van de commissie, mevr. Pia Verduijn, presenteert de educatieactiviteiten die vanuit de vereniging in 2022 zijn uitgevoerd en nog worden uitgevoerd aan de hand van lespakketten, die door alle basisscholen in Lunteren worden afgenomen.

d. professionalisering bestuur

De voorzitter van het bestuur neemt de ALV mee in alle professionaliseringsactiviteiten die in 2022 zijn uitgevoerd en nog in de planning staan.

In het kader van de in 2021 gepasseerde nieuwe statuten zijn een bestuursreglement en profielen van bestuursleden opgesteld als mede een procedure hoe tot bestuursleden te komen.

Met alle vrijwilligers is c.q. wordt een vrijwilligersovereenkomst gesloten.

De heer Rikko Franssen is bereid gevonden als coördinator van de vrijwilligers' functioneren.

De toegang tot het museum is per 1 januari 2022 gesteld op 6,-- euro per persoon vanaf 16 jaar, tot die leeftijd is de toegang gratis. Met de museumjaarkaart kan men ook het museum bezoeken.

Van het Noord-Veluws Museum te Nunspeet zijn ca. 40 kunstwerken van Wim de Groot in schenking ontvangen.

In maart 2022 heeft het bestuur een zogeheten heidag gehouden onder leiding van mevr. Liesbeth Tonckens van Erfgoed Gelderland. We hebben ons daarin gebogen over hoe ons museum er over tien jaar uit zou moeten zien en hoe we dat zouden kunnen bereiken. Hiermee hebben we een basis gelegd voor een uit te werken strategisch beleidsplan. De uitkomsten van de heidag leggen we voor aan onze vrijwilligers om input te geven. Die input verwerken we in een concept-strategisch beleidsplan, dat we eveneens aan onze vrijwilligers voorleggen. Uiteindelijk zal het plan aan de ALV ter goedkeuring worden voorgelegd. Kort benoemt de voorzitter de verschillende aandachtspunten die in de heidag voorbij gekomen zijn.

Tenslotte noemt de voorzitter dat we statutair gesproken een aantal vacatures in het bestuur hebben, met de invulling daarvan gaat het bestuur aan de slag. Het bestuur hoopt in de ALV 2023 kandidaat-bestuursleden voor te kunnen dragen.

9. Rondvraag

- de heer Nijburg noemt oude locaties zoals De Hoge Veenweg, de Plaggenweg, het Zevenheuvelenpadje en doet een beroep op het bestuur en de aanwezigen te bevorderen dat nieuwe generaties die ook leert kennen.

De voorzitter zegt toe dit mee te zullen nemen.

- mevr. Elion memoreert de ontstaansgeschiedenis van onze vereniging. Deze is voortgekomen uit de Stichting Oud Lunteren, die was opgericht om het stationsgebouw te behouden. Veel oude gebouwen, boerderijen, zijn inmiddels verloren gegaan. Zij heeft het museum gemist waar het de vernieling van de wildwal betreft. Zij roept het bestuur op aandacht te hebben en te houden voor het behoud van ons erfgoed ook in het buitengebied.

De voorzitter antwoordt dat het bestuur dit op zal pakken.

10. Sluiting

Na een boeiende lezing van de heer Henrico Hendriksen naar aanleiding van zijn boek “De Wormshoef – waar helden zwegen” sluit de voorzitter, overigens niets meer aan de orde zijnde, de vergadering.

Aldus goedgekeurd en vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering van 8 juni 2023:

De voorzitter:

De secretaris:

Naam

Naam

Jaarverslag van het bestuur vereniging oud-lunteren over 2022

Algemeen

Na jaren van beperkingen en sluitingen in verband met Corona konden we vanaf 26 januari 2022 definitief weer de deuren van ons museum openen. Dankzij onze vrijwilligers hebben we in 2022 weer een aantal mooie tentoonstellingen en exposities kunnen neerzetten, waarover later in dit verslag meer.

Eind 2022 telde onze vereniging ca. 750 leden en 56 vrijwilligers. Het aantal leden lijkt ten opzichte van voorgaande jaren te zijn afgenomen, maar in 2022 hebben we het ledenbestand opgeschoond en veel dubbelingen en adressen van inmiddels overleden dan wel verhuisde leden verwijderd. Feitelijk is ons ledenaantal ongeveer gelijk gebleven.

Met onze vrijwilligers konden we voor het eerst in jaren weer een uitje houden! Op 7 oktober was het zover en vertrokken we ruim 40 man/vrouw sterk naar Utrecht voor een boottocht door de grachten en een bezoek inclusief lunch aan Museum Van speeltok tot pierement. De dag hebben in De Wormshoef met een hapje eten afgesloten. Het was een geweldige en gezellige dag waarvan we allemaal genoten hebben.

Een triest dieptepunt voor iedereen was medio 2022 het onvrijwillige afscheid van een van onze vrijwilligers tevens onze voormalige secretaris. Dit heeft tot onrust geleid en tot (inhoudelijk niet correcte) publicaties in de lokale pers. Een situatie waarvan wij hopen en vertrouwen dat die nooit meer voorkomt.

In totaal hebben 6622 mensen ons museum bezocht. Dat is exclusief de educatiegroepen (zie hieronder) en de bezoekers aan De Koepel in het Luntersche Buurtbosch. In 2022 is in overleg met het bestuur van de Stichting Het Luntersche Buurtbosch besloten de expositie bovenin De Koepel niet meer aan te merken als dependance van ons museum. Dit was ook niet reëel meer evenmin als het reëel was het aantal bezoekers aan De Koepel mee te tellen als bezoekers aan het museum.

Het aantal gerealiseerde bezoekers is dan ook op “eigen kracht” bereikt en daar mogen we best trots op zijn! We hadden dan ook weer prachtige exposities, daarover hieronder meer.

Ook in en rond het gebouw hebben we verbeteringen aangebracht. Begin 2022 is een nieuw en vooral veiliger toegangssysteem gerealiseerd in de plaats van het oude systeem met sleutels en sleutelkastje. Er wordt nu gewerkt met toegangsverlening met gezichtsherkenning. Alleen bestuursleden en de coördinator vrijwilligers beschikt daarnaast nog over een sleutel, waarbij is vastgelegd wie een sleutel bezit.

Het oude gebouw is aan de buitenzijde geheel geschilderd, dat was ook hard nodig. We werken nu met een meerjarenonderhoudsplan.

In 2022 is opdracht gegeven voor nieuwe brandmelders, een nieuw brandmeldsysteem met een nieuwe kast en het elektrificeren van de deur bij de Galerie, zodat deze bij brand automatisch opengaat. Begin 2023 is dit geheel uitgevoerd.

Na de hitte van voorjaar en zomer 2022 onderzoeken we de mogelijkheden om of we airconditioning in de nieuwbouw kunnen realiseren, die aangesloten kan worden op het in 2021 aangebrachte nieuwe ventilatiesysteem.

De website is verder doorontwikkeld in samenwerking met Studio DV en ook het gebruik van social media om onze activiteiten beter onder de aandacht te brengen wordt vanaf het najaar 2022 structureel aangepakt..

In het najaar moesten we ons depot aan de Meulunterseweg ontruimen, inmiddels is daarvoor een nieuwe locatie gevonden.

Zoals we in ons jaarverslag over 2021 vermeldde, heeft mevr. Nel Denijs, die op 3 februari 2021 overleden is, ons museum bedacht met een mooi legaat. In overleg met de familie is besloten dit legaat aan te wenden om verlichte consoles te kopen om daarin onze bijzondere collectie knipmutsen te etaleren. Daarmee zijn zij beter te bewonderen en bovendien blijven ze zo beter bewaard. Ook de vloer en de wandaankleding van Nel's Stijlkamer zijn aangepakt.

Op 23 september 2023 is in aanwezigheid van de zuster van Nel en zonen van haar de vernieuwde stijlkamer door wethouder Bijl van de gemeente Ede heropend.

Eind 2022 is besloten om ingaande 2023 de entreprijs te verhogen naar 6,50 euro per persoon voor bezoekers van 16 jaar en ouder. Bezoekers tot en met 15 jaar hebben gratis entree, evenals uiteraard de leden van onze vereniging!

In 2022 mochten we opnieuw de inhoudelijke en financiële steun van de gemeente Ede ervaren, iets waar wij zeer dankbaar voor zijn. In 2023

mochten wij opnieuw een hogere subsidie ontvangen: 76.000 euro ten opzichte van een kleine 73.000 euro in 2022.

Bestuur

In 2021 is het bestuur 11 keer bijeen geweest, waarvan een keer in maart als “dag op de hei”. Belangrijkste onderwerpen waren de verdere professionalisering van onze organisatie (de “basis op orde” krijgen), de strategische meerjarenvisie en het versterken van ons bestuur.

In het najaar 2022 trok de heer Bert Hazeleger zich tot onze grote spijt terug als bestuurslid om gezondheidsredenen als gevolg van de negatieve publiciteit over ons museum en de negatieve energie die hij daardoor ervoer. Bert was sinds 2004 een enthousiast en zeer gewaardeerd bestuurslid. Hij heeft met grote toewijding aan de ontwikkeling van het museum, zoals hij zelf omschrijft “van kleine pijpenla naar het moderne museum met 5 zalen”, zijn aanzienlijke steentje bijgedragen. Gelukkig blijft Bert als vrijwilliger aan het museum verbonden en is hij een van de trekkers van een mooie en bijzondere expositie in de Noordmanszaal in 2023.

In het kader van de professionalisering zijn we verheugd dat we nu een vaste coördinator voor onze vrijwilligers hebben gevonden en een vaste roosteraar voor de inzet van onze gastheren en gastvrouwen. De heer Rudolph Schat is nu de vaste curator voor de Schatzaal en als adviseur heeft hij in de expositiecommissie zitting genomen. Zijn inzet, waardoor we veel bijzondere exposities in de Schatzaal kunnen aanbieden, waarderen we zeer.

Verder hebben we ons bestuursreglement en profielen voor bestuursleden vastgesteld. Met ieder van onze vrijwilligers is inmiddels een overeenkomst afgesloten, in het kader van de verzekering van onze vrijwilligers een noodzaak. Daarnaast is het natuurlijk goed om vast te leggen wat we over en weer van elkaar mogen verwachten.

Ook zijn de afspraken voor het regelen van groepsbezoeken gestroomlijnd en werken we aan vaste formats voor begrotingen van nieuwe tentoonstellingen, dit laatste is begin 2023 ingevoerd. Tenslotte zijn draaiboeken rond communicatie voor de expositie in de Noordmanszaal en in de Galerie ontwikkeld, deze worden de komende tijd verder uitgewerkt.

Er is een start gemaakt met een vaste structuur rond PR en marketing. We adverteren nu periodiek in de KunstKrant ten behoeve van de Galerie en voor ons gehele museum in Op weg in de Provincie Gelderland en Overijssel, de Recreatiekrant, de Vakantiekant en in de Museum- en Galeriekant. Daarnaast werken we mee aan specials zoals Cultuur in de

Regio, in 2022 rond het centrale thema Paleis Het Loo. Standaard hadden we tot en met 2022 een advertentie en een redactioneel artikel in Wegwies. Ingaande 2023 wordt dit blad niet meer uitgegeven en is in plaats daarvan de Uitagenda Wegwies gekomen. Daarin adverteren wij ook.

Voorts onderhouden we een zeer plezierige relatie met de Lunterse Krant, waarin nieuwe exposities en de meet and greet van de galerie worden aangekondigd. Ook Ede Stad en de Barneveldse Krant sturen we onze persberichten toe, die meestal geplaatst worden.

De relatie met veel andere organisaties in Lunteren en de gemeente Ede (waaronder het Museum Overleg Ede, de MOE) is verder uitgebouwd en verbeterd. De relatie met de Gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk, is uitstekend. Wij ervaren veel waardering voor onze exposities en ook voor het uitstekende werk van onze educatiecommissie.

Zoals gebruikelijk werken we in het kader van de Oud Lunterse Dag mee aan activiteiten voor kinderen in de basisschoolleeftijd op de vrijdag voorafgaand aan de OLD. Dit jaar organiseerden we een boeiende speurtocht door het dorp aan op verzoek van de Commissie OLD. Voor het eerst hebben we besloten op de OLD zelf gesloten te zijn, mede op advies/verzoek van onze gastheren en -vrouwen.

Educatiecommissie

De vier Lunterse scholen en de drie scholen uit het buitengebied wisten dit jaar Museum Lunteren weer te vinden. Er kwamen 22 groepen, en in totaal 481 leerlingen.

In groep 5 wordt het goederenvervoer van vroeger en nu behandeld. In project Hessenweg laten we zien hoe het vervoer 600 jaar geleden langs Lunteren ging. Vanuit de deelstaat Hessen in Duitsland werden dure goederen over de Hessenweg naar Amersfoort vervoerd om verder per boot naar Amsterdam en Deventer te gaan om daar weer verhandeld te worden.

Een mand met lesmateriaal wordt vooraf naar de scholen gebracht. Leerlingen mogen raden wat er in de 10 zakjes zitten en zo worden de leerlingen nieuwsgierig gemaakt over wat ze gaan bekijken en leren in het museum.

Na het bezoek verwerken de leerlingen op school wat ze geleerd hebben in bijv. het maken van een stripverhaal of een opstel.

Voor groep 7 is het project WO2 ontwikkeld. Ook hier weer informatie vooraf in een map met verhalen over hoe o.a. de schooljeugd toen, de oorlog heeft ervaren. De leerlingen brengen een bezoek aan het museum en krijgen informatie door een verteller en een film. Daarna gaan ze

zelfstandig vragen beantwoorden en vervolgens maken de leerlingen op school gedichten, tekeningen of een opstel over de oorlog, die op grote panelen geëxposeerd worden. Door gebrek aan ruimte in het museum, vindt de tentoonstelling nu in de bibliotheek plaats. De prettige samenwerking met de bibliotheek in het Westhoffhuis was zo positief, dat dit zeker een vervolg krijgt.

Bij de herdenking van de bevrijding van Lunteren op 11 april waren dit jaar de groepen 7a en 7b van De Bron en De Sprong. De Sprong droeg daarbij de zorg voor ons monument (de bank naast de kerk) over aan De Bron. Gedurende een jaar draagt een school namelijk de zorg voor de bank zoals het schoonhouden daarvan.

Voor groep 8 hebben we het project Goudsberg ontwikkeld.

Leerlingen bezoeken het museum, maken een fietstocht langs al het erfgoed dat Lunteren te bieden heeft en gaan daar in kleine groepjes een presentatie van maken voor elkaar.

De opdracht is: we maken een folder voor de toeristen die Lunteren bezoeken.

De educatiecommissie ondersteunt ook de projecten van De Vrienden van het Luntersche Buurtbosch voor groep 2, 4 en 6.

Door samen te werken en elkaar te steunen bieden we de scholen in Lunteren en het buitengebied een mooi en integraal educatief programma aan dat door leerlingen en scholen erg gewaardeerd wordt.

Expositiecommissie

In het najaar moest de commissie afscheid nemen van haar voorzitter, Bert Hazeleger, die om persoonlijke redenen het bestuur verliet. Arie van Alpen nam tijdelijk het voorzitterschap waar. Twee andere leden vertrokken eveneens, maar ook nieuwe leden zijn tot de commissie toegetreden.

De commissie heeft in 2022 opnieuw een aantal prachtige exposities in Noordmanszaal kunnen organiseren.

Tot eind januari 2022 liep nog de expositie **Van hoeve tot kasteel**, die veel bezoekers wist te trekken. Daarna boden we van 29 januari tot en met 14 mei een podium aan de Fotoclub Oog en Optiek, die in 2022 zijn 60-jarig bestaan vierde, voor de fascinerende foto-expositie **Portret van een fotoclub**. Elk van de 43 leden van de fotoclub selecteerde voor de expositie zijn of haar beste werk van dat moment. Dat leverde een palet van intrigerende, ontroerende, verrassende en bovenal fraaie foto's op. Net zo veelzijdig en uniek als de leden zelf: een bijzonder portret van een bijzondere fotoclub.

Van 31 mei tot en met 29 oktober volgde de unieke en boeiende expositie **Marten Toonder Een heer van stand** over de bekende schrijver en tekenaar Marten Toonder, geestelijk vader van Olivier B. Bommel en Tom Poes en vele andere onvergetelijke personages. Talloze lezers kennen de beeldverhalen over deze hoofdfiguren. Toonder heeft bewezen dat hij niet alleen een begenadigd tekenaar was, maar ook een groot literair schrijver. Als taalvernieuwer verrijkte Toonder de Nederlandse taal met veel nieuwe woorden en begrippen. De tentoonstelling trok dan ook veel bezoekers uit het hele land.

Niet minder bijzonder was de daarop volgende tentoonstelling **Kunst met glas**. Deze expositie omvatte drie collecties van respectievelijk de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de hedendaagse kunstenaars Ewout Vis en Truusje Kuenen. Hiermee werd een mooi palet geboden van de glaskunst in Nederland vanaf de 19e eeuw tot in de huidige tijd. Zeer bijzonder waren de 23 historische glas-in-lood ramen, waaronder ramen uit de 19e eeuw, die we in bruikleen kregen van de Rijksdienst. Bekende namen uit deze collectie waren H.P. Berlage en P.J. Cuypers. Een aantal van deze ramen was nooit eerder geëxposeerd. Ook deze tentoonstelling, die tot in 2023 doorliep, trok veel bezoekers uit het hele land.

Tijdens deze tentoonstellingen hebben we zoveel mogelijk ingespeeld op de beleving van de bezoeker, met (interactieve) activiteiten voor jong en oud. We merken dat dat door bezoekers erg wordt gewaardeerd en een bezoek aan ons museum daarmee nog aantrekkelijker wordt.

Schatzaal

Onder supervisie van het echtpaar Schat en dankzij de onvermoeibare inzet van de heer Rudolph Schat was de Schatzaal in 2022 (opnieuw) het podium voor bijzondere werken van bijzondere kunstenaars.

Vanaf 14 december 2021 was de schitterende expositie **Winterpracht** opnieuw te zien. Tijdens de lockdown was deze expositie eerder ingericht, maar kon niet fysiek bezocht worden. Om die reden is de expositie opnieuw aangeboden: een prachtige verzameling van Martinus Nefkens en enkele tijdgenoten, waaronder de bekende schilder Louis Apol.

Vanaf 1 juni was opnieuw een indrukwekkende tentoonstelling te zien, nu met werken van Antoon Markus onder de titel **Antoon Markus: schilder van de Hoge Horizon**. Veluweschilder Antoon Markus (1870 Arnhem – 1955 Oosterbeek) neemt binnen de Nederlandse schilderkunst een bijzondere plaats in. Het is het oeuvre van een onvermoeibaar tekenaar met oog

voor detail en gevoel voor compositie. Als schilder van de open ruimte noteerde hij de essentie van de plek onder de hoge luchten.

Tussentijds hebben we van 4 tot 17 oktober in de Schatzaal met veel genoeg ruimte en tijd gemaakt voor de tijdelijke en bijzondere expositie van bijna 60 aquarellen van de eind 2020 overleden verzetsheld en kunstenaar **Herman van de Kaa**. Deze expositie was de voorbereiding van een veiling van deze werken, een initiatief van de Rotary Club Ede Kernhem. Deze veiling vond op 22 oktober plaats bij bioscoop Pathé in Ede door Frank Buunk van Simonis & Buunk Kunsthandel, voorafgegaan door de vertoning van een film over operatie Pegasus (1944). In deze film komt ook de rol van Herman van de Kaa naar voren, die als gids onderduikers van Barneveld naar Bennekom loodste. Een letterlijk levensgevaarlijke onderneming. Voor de film “Operatie Pegasus” heeft de bekende historicus Ad van Liempt de eerste Herman van de Kaa-lezing gehouden. De opbrengst van de veiling komt ten goede aan het opzetten en in stand houden van een jaarlijks terugkerende ‘Herman van de Kaa-lezing’ en kinderlezingen. Het doel is dat de verhalen over de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog verteld kunnen blijven worden.

Galerie Goudsberg

De galeriegroep is er ook in 2022 in geslaagd drie spraakmakende exposities van telkens twee hedendaagse beeldende kunstenaars te realiseren. Van 3 januari tot en met 14 mei beten Greetje Feenstra (schilderijen) en Wilma Bruinsma (keramiek) de spits af met **Ritme van golven**. Weide landschappen en Waddeneilanden in zachte tinten combineerden met keramische beelden met herhalingen en geometrische vormen.

Van 21 mei tot en met 3 september volgden Jacqueline Tjissen (huizen en torens van keramiek) en Jasper van Deutekom (schilderijen balancerend op de grens van realisme en impressionisme) met **Bijzonder alledaags**. Hun werken geven een bijzondere kijk op en twist aan het leven van alledag.

Van 10 september tot en met 31 december volgde **Verwering** met Greetje Sieders (sieraden) en Hanneke van Doorn (muurobjecten in mixed media). Zij geven bestaande, soms verwerde, materialen een tweede leven als origineel kunstwerk.

Tijdens de coronatijd was het niet mogelijk de start van een expositie met een fysieke opening op te luisteren. Het concept van “meet and greet”, het op een zaterdagmiddag vrij kunnen inlopen om onder het genot van een hapje en drankje de exposerende kunstenaar/kunstenaars te ontmoeten,

werd toen ontwikkeld. Dit is zo goed bevallen, dat nu standaard exposities in de galerie niet formeel geopend worden, maar dat lopende een expositie met beide of telkens met een van beide kunstenaars een meet and greet wordt georganiseerd.

Overige exposities

Onze “vaste” exposities in de Dr. P. Hoekstrazaal, Nel’s Stijlkamer en Informatiecentrum Goudsberg, werden in 2022 veelal in de “slipstream” van een bezoek aan een van de wisseltentoonstellingen eveneens goed bezocht. Daarbij is de Dr. P. Hoekstrazaal uiteraard ook in het kader van de activiteiten van de educatiecommissie vaste ontmoetingsplaats.

Al met al bijzondere en mooie exposities. Opvallend, maar voor ons niet verwonderlijk, is dat veel bezoekers, zeker van buiten Lunteren, die op een specifieke expositie afkomen en dan het hele museum bezoeken zich positief verrast voelen. “zo’n mooi en groot museum in een dorp, dat verwacht je niet”; “wat bijzonder wat jullie hier hebben!” en “Nou ik kom zeker nog een keer terug hoor!” zomaar een paar opmerkingen in ons gastenboek.

Onze medewerkers

Geen jaarverslag kan compleet zijn zonder onze medewerkers te noemen. Onze medewerkers, niet betaald maar onbetaalbaar, waren ook in 2022 altijd bereid de handen uit de mouwen te steken voor ons museum. Of het nu aan de balie is of op “de achtergrond” om exposities voor te bereiden, in te richten, af te bouwen, of om te klussen, actief in de educatie te zijn of om onze administratie op orde te houden en te beheren. Ruim 50 vrijwilligers “staan” voor ons museum. Altijd positief, altijd met volledige inzet. We zijn hen als bestuur enorm dankbaar. Zonder hen geen museum! Al het moois waarover we in dit jaarverslag konden rapporteren is op hen terug te voeren. Vanuit ons hart: dank jullie wel!

Museum Lunteren in de buitenlucht

Ook in 2022 wisten velen de route “Kunst langs de weg” in Lunteren en het buitengebied met de fiets te vinden. Deze fietsroute van ca. 20 km (beschrijving is gratis in het museum verkrijgbaar) leidt langs grote panelen met schilderijen van Lunterse schilders. Expositie is het gehele jaar te bezichtigen.

De komende tijd gaan we kijken hoe we deze kunstwerken moeten beheren.

Tot slot

Het jaar 2022 was een terugkeer naar het “oude” normaal. Eerst nog voorzichtig, dat merkten we ook aan onze bezoekersaantallen. Maar gaandeweg wisten jong en oud, vanuit Lunteren, de regio en daarbuiten, ons weer te vinden. We merkten dat de behoefte aan erop uit kunnen gaan, weer mooie of wonderlijke dingen kunnen zien, nieuwe emoties te ervaren juist door de lockdowns groot is. We zijn dankbaar dat wij maatschappelijk ons steentje daaraan hebben kunnen bijdragen.

We zijn ook dankbaar dat over het algemeen genomen onze vrijwilligers de coronaperiode relatief goed doorgekomen zijn. En dat zij bij ons gebleven zijn, ondanks de impact die de pandemie ook op hen heeft gehad. Ook in 2022 heeft een aantal vrijwilligers vanwege gezondheid helaas moeten terugtreden. Wij zijn en blijven allen dankbaar voor de vele uren, vaak dagen en weken, dat zij zich belangeloos en enthousiast voor Museum Lunteren wilden inzetten.

Ons museum, met oog voor het verleden, hart voor ons erfgoed en open blik naar het heden en de toekomst, kan dankzij hen het jaar 2023 met vertrouwen tegemoet zien.

Het bestuur

Balans per 31 december 2022 Museum Vereniging Oud Lunteren

	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA		
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Grond Germaanse Put	6.865	6.865
Museumgebouw Dorpsstraat 53/55	750.000	757.898
Inventaris en museum goederen	<u>49.362</u>	<u>31.642</u>
	806.227	796.405
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Handelsgoederen	<u>11.627</u>	<u>10.200</u>
	11.627	10.200
<i>Vorderingen</i>		
Belastingen	5.184	4.480
Waarborgsom huur	120	
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	<u>2.133</u>	
	7.437	4.480
<i>Liquide middelen</i>		
Bankrekeningen en kas	<u>152.464</u>	<u>182.366</u>
	152.464	182.366
	<u>977.755</u>	<u>993.451</u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Overige reserves		
Stand 1 januari	773.377	721.887
Resultaat boekjaar	1.155	26.548
Mutatie voorzieningen	<u>14.561</u>	<u>24.942</u>
	789.093	773.377
Voorzieningen		
Aankoopkosten bouwkosten pand		14.561
Achterstallig onderhoud	89.208	75.321
Herinrichting Stijlkamer		<u>27.000</u>
	89.208	116.882
Langlopende schulden		
Lening verpleegfonds	63.000	63.000
Hypotheeklening	<u>29.046</u>	<u>33.042</u>
	92.046	96.042
Kortlopende schulden		
Crediteuren	5.394	4.341
Overlopende passiva	<u>2.014</u>	<u>2.809</u>
	7.408	7.150
	<u>977.755</u>	<u>993.451</u>

Winst en verliesrekening over 2022 Museum Vereniging Oud Lunteren

	2022	2021
Omzet/Opbrengsten	111.520	148.021
Inkoopwaarde van de omzet	<u>3.917</u>	<u>1.633</u>
Bruto bedrijfsresultaat	107.603	146.388
Kosten		
Afschrijvingen materiële vaste activa	15.044	32.361
Huisvestingskosten	18.127	14.980
Exploitatie en machine kosten	6.510	8.465
Verkoopkosten	30.919	18.582
Algemene kosten	<u>25.899</u>	<u>22.666</u>
Som der kosten	96.499	97.054
Bedrijfsresultaat	<u>11.104</u>	<u>49.334</u>
Rente baten en soortgelijke opbrengsten	-1	7
Rente lasten en soortgelijke kosten	<u>2.448</u>	<u>2.601</u>
Som der financiële baten en lasten	2.449	2.594
Resultaat voor voorzieningen	8.655	46.740
Dotatie voorzieningen	-7.500	-42.000
Nagekomen posten 2020 (Subsidies)		<u>21.808</u>
Resultaat	<u>1.155</u>	<u>26.548</u>

Toelichting op de winst en verliesrekening

Omzet/ Opbrengsten

Subsidie gemeente Ede	81.555	98.231
Legaten		27.000
Giften museumbezoek	178	87
Contributies leden	8.178	11.540
Entreegelden	13.245	7.072
Sponsoring/donaties	398	1.360
Verkopen	<u>7.966</u>	<u>2.731</u>
	<u>111.520</u>	<u>148.021</u>
Inkoopwaarde van de omzet		
Inkopen	<u>3.917</u>	<u>1.633</u>

Afschrijvingen materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen	7.898	29.871
Inventaris en museumgoederen	7.146	2.490
	<u>15.044</u>	<u>32.361</u>

Huisvestingskosten

Huuropslagruimte	206	
Onderhoud e.d.	4.661	4.820
Gas, water en elektra	6.770	5.581
Schoonmaakkosten	2.760	1.813
Belastingen	3.730	2.766
	<u>18.127</u>	<u>14.980</u>

Exploitatie- en machine kosten

Onderhoud inventaris	3.943	4.350
Onderhoud museumgoed	2.567	4.115
	<u>6.510</u>	<u>8.465</u>

Expositie en Verkoopkosten

Expositiekosten	24.955	15.458
Kosten workshop	185	
Amse Pomp opbrengsten minus kosten	2.390	1.449
Representatiekosten	634	1.360
Porti en vrachtkosten	2.755	315
	<u>30.919</u>	<u>18.582</u>

Algemene kosten

Verzekeringen	5.904	5.545
Kosten website	3.923	6.859
Vrijwilligers	3.771	3.141
Administratiekosten	600	2.909
Contributies en abonnementen	2.428	2.295
Kantoorbenodigdheden	1.000	576
Advieskosten	6.120	
Bestuurs- & organisatiekosten	85	315
Reis- en vergaderkosten	847	24
Kantinekosten	1.221	604
Overige algemene kosten	0	398
	<u>25.899</u>	<u>22.666</u>

Dotatie voorzieningen

Onderhoudsvoorziening	7.500	15.000
Herinrichting Stijlkamer		27.000
	<u>7.500</u>	<u>42.000</u>

Opmerking bij de winst en verliesrekening 2022

De contributieopbrengst van de leden is in 2022 ruim € 3.300 lager dan in 2021. De reden hiervoor is, dat de contributie nota's over 2020 erg laat verstuurd zijn en dat daardoor heel veel leden pas in 2021 hun contributie over 2020 hebben betaald en de opbrengst is pas in 2021 verantwoord. De gemiddelde jaaropbrengst ligt zo rond de € 8.000. en dat bedrag hebben wij ook in 2022 ontvangen.

Wat wel erg mooi is, dat er erg veel leden zijn, die meer betalen dan het contributiebedrag ad. € 10. Waarvoor onze hartelijke dank.

Samenvatting strategisch beleid

vereniging oud lunteren / museum lunteren

Inleiding

Sinds de start van de Vereniging in 1974 en het begin van het museum in 1989 is er veel veranderd. Het museum is gegroeid tot de huidige omvang en heeft meerdere wisseltentoonstellingen per jaar. Het aantal vrijwilligers en het aantal bezoekers is toegenomen. De subsidie van de gemeente Ede ook, maar dat betekent ook meer verantwoording aan de gemeente afleggen.

Om de goede dingen te doen en de dingen goed te doen, moeten we meer professionaliseren. Zorgen dat onze keuzes verantwoord en onze besluiten goed zijn, ook voor de langere termijn. Daarom hebben we nu een strategisch beleidsplan opgesteld.

Waar staan de vereniging en het museum nu voor?

Volgens de statuten heeft de vereniging tot doel: “Het instandhouden en exploiteren van een museum waar kunsthistorie en erfgoed van Lunteren en de regio, alsmede meer hedendaagse kunst en cultuur elkaar ontmoeten”. Vandaaruit richten we ons op het behoud en het (laten) herleven van het historisch erfgoed en de kunsthistorie van Lunteren en omgeving. We verbinden de kunst en cultuur van vroeger met die van de tegenwoordige tijd. Dat doen we voor jong en oud.

Hoe zien we het museum in de toekomst?

Onze statuten blijven het uitgangspunt en we behouden het goede. Het museum moet aantrekkelijk blijven, iedereen moet zich uitgenodigd voelen en er graag komen. De combinatie van oud en nieuw houden we vast. We blijven onszelf uitdagen om continu nieuwe mooie verhalen te vertellen. Als organisatie willen we een eenheid zijn: we gaan met elkaar dezelfde kant op, we werken fijn samen en hebben samen plezier, met aandacht voor elkaar. Iedere vrijwilliger voelt zich bij ons thuis.

We zijn niet blind voor de uitdagingen die er zijn. Boeien en binden van onze vrijwilligers vraagt continu inzet. Zonder hen is er geen museum. We moeten meer jongere bezoekers trekken, juist in de leeftijd na de basisschool. We zijn financieel gezond, dat moet zo blijven. Een goede relatie met de gemeente Ede onderhouden blijft belangrijk. En onze toegangs-

prijs moet evenwichtig zijn: kloppend met wat we bieden, maar zonder een financiële drempel op te werpen. Tenslotte zullen we ook verder moeten verduurzamen.

Met dit alles in het hoofd willen we blijven vernieuwen, zonder ons verleden te vergeten. We laten bezoekers het verleden en het heden beleven en daarvan genieten. We willen mensen van alle leeftijden en achtergronden boeien en trekken. Iedereen is bij ons welkom en kan meedoen. We willen dat het museum ertoe doet in Lunteren, in de gemeente en in de regio. We gaan verduurzamen en verder digitaliseren. We blijven financieel gezond.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de korte termijn (tot 2025) zorgen we voor een stevige basis waarop we verder kunnen bouwen. Dat betekent onze organisatie meer professionaliseren. Meer structureel aan PR en marketing doen. Meerjarig onze financiën in beeld brengen en houden. De politiek goed en breder bij ons betrokken houden. Voor de langere termijn (vanaf 2025) behouden wij de basis van onze programmering. Wel gaan we meer doelgroepgericht werken. We werven actief vrijwilligers, ook jongere vrijwilligers en met een diverse achtergrond, ook voor marketing. We zetten in op verduurzaming/energietransitie. Werving van fondsen pakken we structureel op. Educatie bouwen we uit. We leggen een (meerjaren) agenda actief aan de gemeente voor en optimaliseren onze contacten met de gemeente en de andere Edese musea. We proberen een conservator te krijgen. We kijken naar verruiming van onze openingstijden.

Vliem

• schildersbedrijf

SINDS 1919

Voor al uw:

- Schilderwerken
- Behang & wandafwerking
- Kleuradvies
- Glas en isolatieglas
- Planmatig onderhoud

*Meer dan **100 jaar** verfraaien en
beschermen we uw woning en bedrijfspand!*

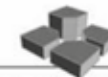
Schildersbedrijf Vliem BV - Kruisbeekweg 22 - 6741 NG Lunteren

www.schildersbedrijfqliem.nl

- Buffetten
- Diners
- Barbecue
- Kegelen
- Jubilea
- Bruiloften
- Verjaardagen
- Vergaderingen

Negen generaties gastvrijheid - sinds 1770

**“BOUWEN, VERBOUWEN EN HET
VERZORGEN VAN ONDERHOUD IS ONS VAK”**

Kaarwenhoven 23, 6741 PW Lunteren | 0318 - 461 221 | info@bouwbedrijfwoolswinkel.nl | www.bouwbedrijfwoolswinkel.nl

a a

Heeft u uw e-mailadres nog niet opgegeven en wilt u van onze vereniging digitale nieuwsberichten ontvangen?

Stuur dan een mail naar info@museumlunteren.nl
Wij slaan uw email-adres op in een speciale groep "Leden".
Dan kunnen we u nieuws, zoals uitnodigen voor exposities, toesturen.
Omdat ons blad "Bij de Amse Pomp" maar eens per halfjaar uitkomt en er tus-
sentijds ook wel eens iets te melden is, kunnen we u dat toezenden, zonder dat er
veel kosten gemaakt hoeven te worden om een papieren bericht te sturen.
Wij zien uw mail met belangstelling tegemoet!
Zie ook onze website: www.museumlunteren.nl

a a